

Αστικό πράσινο και αστικές αναπλάσεις: Μια αλλαγή προσέγγισης

Δώρα Χατζή Ροδοπούλου
Πολιτεκτών Μηχ. ΕΜΠ, MSc
Υπ. Δρ. TUDelft

Σεμινάριο: Αρχιτεκτονική & περιβάλλον_ΚΠΕ Λαυρίου_
Δεκέμβριος 2017

ομή παρούσιασης

1. Τι είναι οι πράσινοι και ελεύθεροι χώροι στην πόλη;
2. Αστικές αναπλάσεις. Μια αλλαγή προσέγγισης
3. Επιτεύγματα, προβλήματα & ανάγκες

1. Τι είναι οι πράσινοι και ελεύθεροι χώροι στην πόλη;

Εθνικός Κήπος, Αθήνα 2003

Φωτό: Δημήτρης Καλατζής, <http://dimitris-kalatzis.blogspot.com>

1. Τι είναι οι πράσινοι και ελεύθεροι χώροι στην πόλη;

1.1. Αστικοί κοινόχρηστοι χώροι

1.2. Ιδιωτικοί ελεύθεροι χώροι

1.3. Αστικοί χώροι ειδικών ρυθμίσεων

1.4. Μεγάλοι φυσικοί σχηματισμοί
μέσα/γύρω από την πόλη

Πηγή: WWF Ελλάς, 2009

1. Τι είναι οι πράσινοι και ελεύθεροι χώροι στην πόλη;

1.1. Αστικοί κοινόχρηστοι χώροι

- Δρόμοι και πεζόδρομοι

1. Τι είναι οι πράσινοι και ελεύθεροι χώροι στην πόλη;

1.1. Αστικοί κοινόχρηστοι χώροι

- Πλατείες

1. Τι είναι οι πράσινοι και ελεύθεροι χώροι στην πόλη;

1.1. Αστικοί κοινόχρηστοι χώροι

- Κήποι, πάρκα και άλση

Πάρκο Αλκαζάρ, Λάρισα

Κάστρο Ιωαννίνων

1. Τι είναι οι πράσινοι και ελεύθεροι χώροι στην πόλη;

1.1. Αστικοί κοινόχρηστοι χώροι

- Κήποι, πάρκα και άλση

Εθνικός Κήπος, Αθήνα

Εθνικός Κήπος, Αθήνα

1. Τι είναι οι πράσινοι και ελεύθεροι χώροι στην πόλη;

1.2. Ιδιωτικοί εύθετοι χώροι

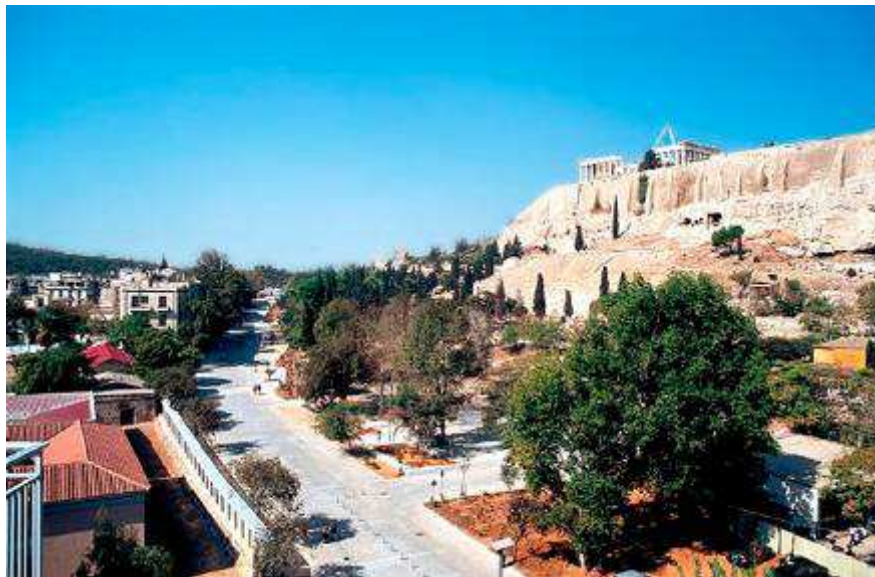
- αυλές
- κήποι
- ακάλυπτοι
- πρασιές
- στοές
- pilotis
- αδομηταοικόπεδα

1. Τι είναι οι πράσινοι και ελεύθεροι χώροι στην πόλη;

1.3. Αστικοί χώροι ειδικών ρυθμίσεων

- Αρχαιολογικοί χώροι

«Μεγάλος Περίπατος», Ενοποίηση
Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας

1. Τι είναι οι πράσινοι και ελεύθεροι χώροι στην πόλη;

1.3. Αστικοί χώροι ειδικών ρυθμίσεων

Γουδί, Αθήνα

1. Τι είναι οι πράσινοι και ελεύθεροι χώροι στην πόλη;

1.4. Μεγάλοι φυσικοί σχηματισμοί
μέσα/γύρω από την πόλη

- Περιαστικό πράσινο

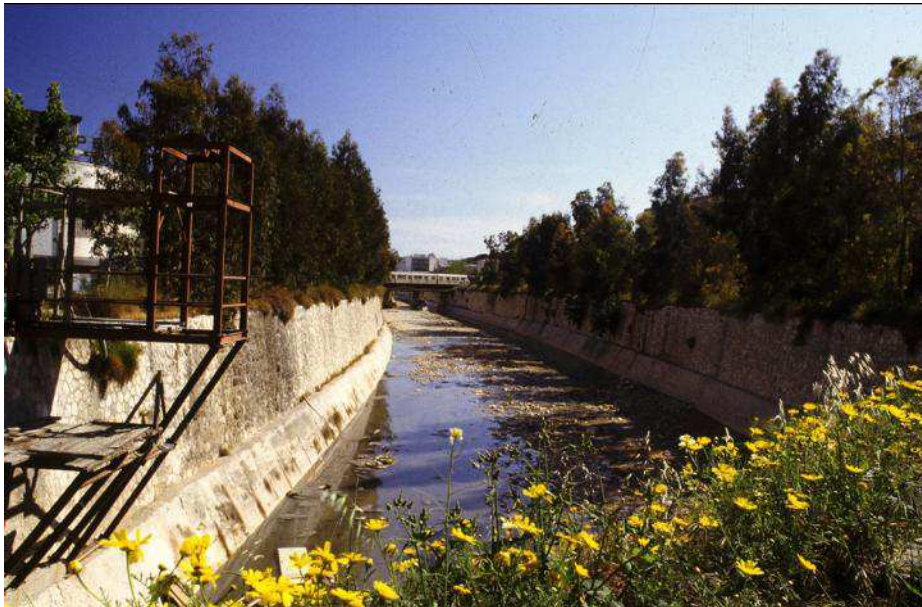

1. Τι είναι οι πράσινοι και ελεύθεροι χώροι στην πόλη;

1.4. Μεγάλοι φυσικοί σχηματισμοί μέσα/γύρω από την πόλη

- Ρέματα, ποτάμια, λίμνες

Κηφισός, Πειραιάς (2001)

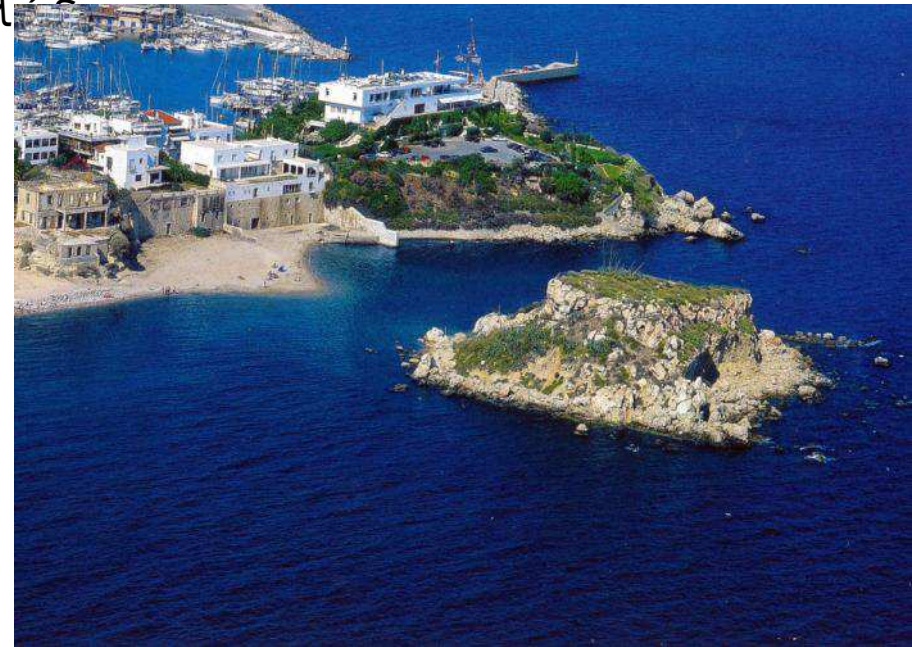
Λίμνη Ιωαννίνων

1. Τι είναι οι πράσινοι και ελεύθεροι χώροι στην πόλη;

1.4. Μεγάλοι φυσικοί σχηματισμοί μέσα/γύρω από την πόλη

Λιμάνι Χανίων

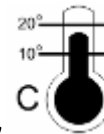

Βραχονησίδα Σταλίσ στην Καστέλλα, Πειραιάς

1. Τι είναι οι πράσινοι και ελεύθεροι χώροι στην πόλη;

Σημασία του πρασίνου και των
ελεύθερων χώρων

- Επηρεάζουν θετικά το μικροκλίμα.

- Είναι καταφύγια βιοποικιλότητας.

- Είναι χώροι αναψυχής, άθλησης και
κοινωνικής συναναστροφής.

- Είναι χώροι συγκέντρωσης των
κατοίκων σε συνθήκες έκτακτης
ανάγκης, όπως σε ισομίκαι φωτιές.

- Μειώνουν τον κίνδυνο πλημμυρών.

2. Αστικές αναπλάσεις. Μια αλλαγή προσέγγισης

Πηγή: Rodrigo,
<https://www.toonpool.com/cartoons/Voracious%20Asian%20cities>

2. Αστικές αναπλάσεις. Μια αλλαγή προσέγγισης

Από μια αστική πολιτική/σχεδιασμό
εχθρική προς το φυσικό περιβάλλον.

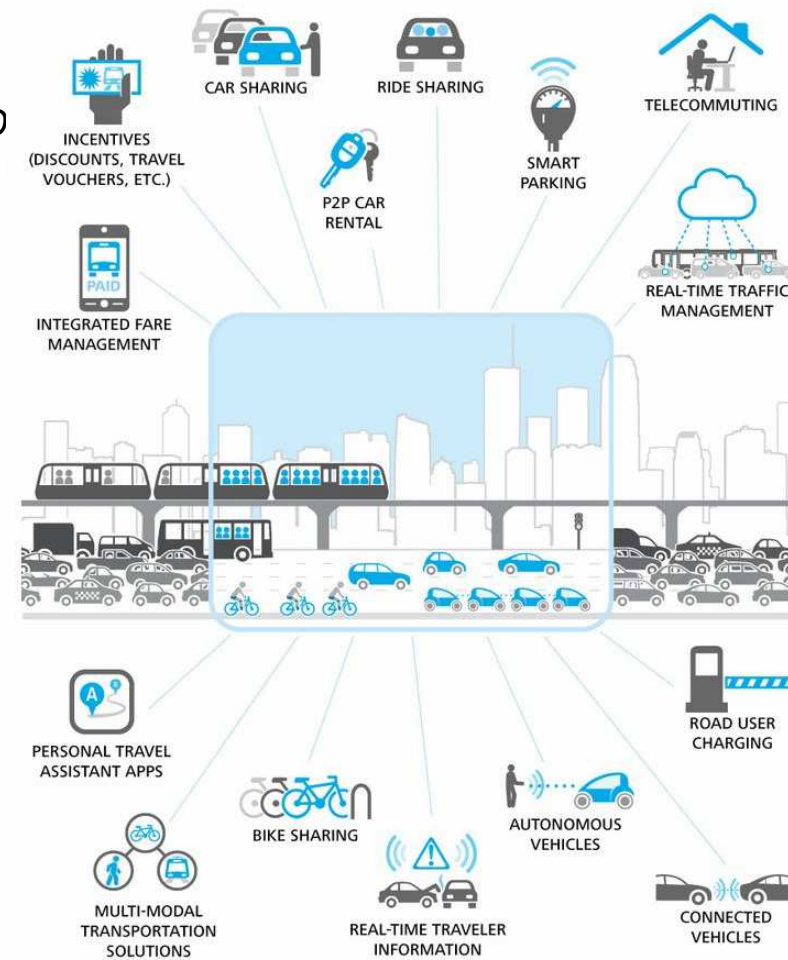
19th century, Birmingham,, UK. Πηγή: https://twitter.com/about_hisory

1966, Manhattan, NY. Πηγή: <http://www.businessinsider.com/manhattan-smog-photos-1966-2013-1>

2. Αστικές αναπλάσεις. Μια αλλαγή προσέγγισης

...σε μια λογική υιο
μέτρων βιώσιμης αν

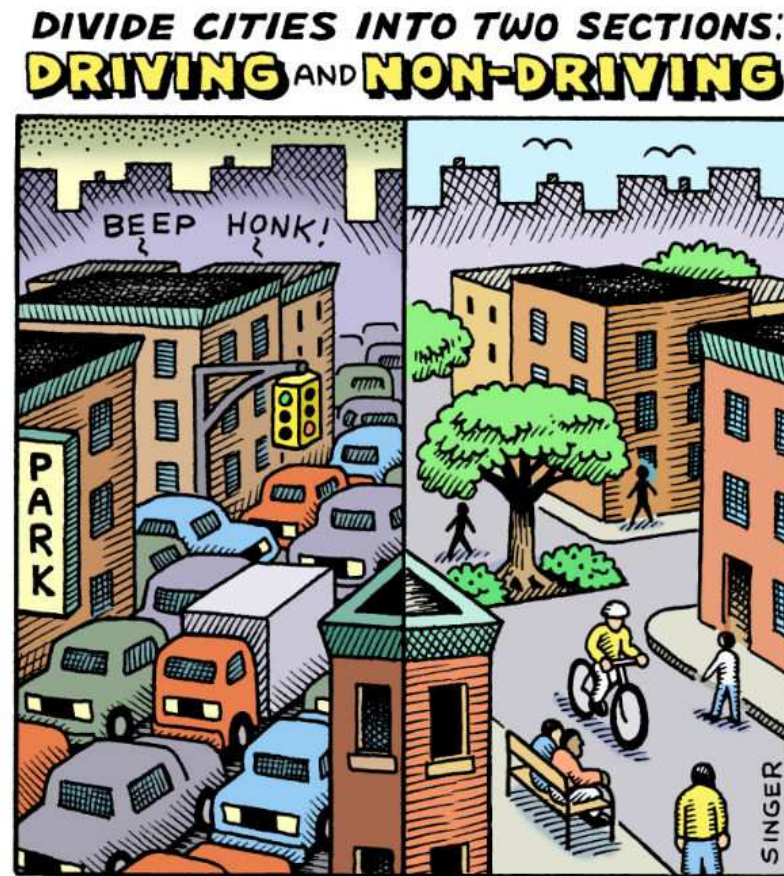
Έξυπνες λύσεις για βιώσιμη κινητικότητα.
Πηγή: CPD

2. Αστικές αναπλάσεις. Μια αλλαγή προσέγγισης

- Βιώσιμη Ανάπτυξη είναι:

“η ανάπτυξη που ανταποκρίνεται στις ανάγκες των σημερινών γενεών, χωρίς να υπονομεύει την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες”

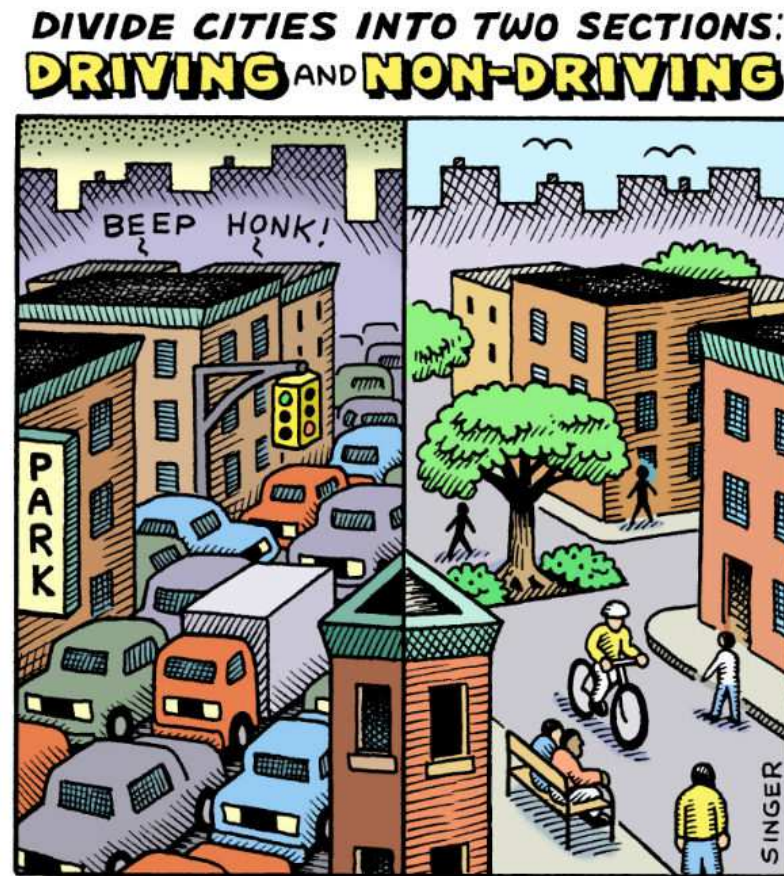
- Κτίρια
- Μεταφορές
- Χρήσεις γης

2. Αστικές αναπλάσεις. Μια αλλαγή προσέγγισης

-Βιώσιμη
Κινητικότητα
είναι:
“κάθε μορφή
ανθρώπινης
κινητικότητας που
ανταποκρίνεται
στις διάφορες
φυσικές και
κοινωνικές
προκλήσεις χωρίς να
υπονομεύει την
ικανότητα των
μελλοντικών
γενεών να
ικανοποιήσουν τις
δικές τους ανάγκες”

-Νέες μορφές ώθησης
Προσβασιμότητα

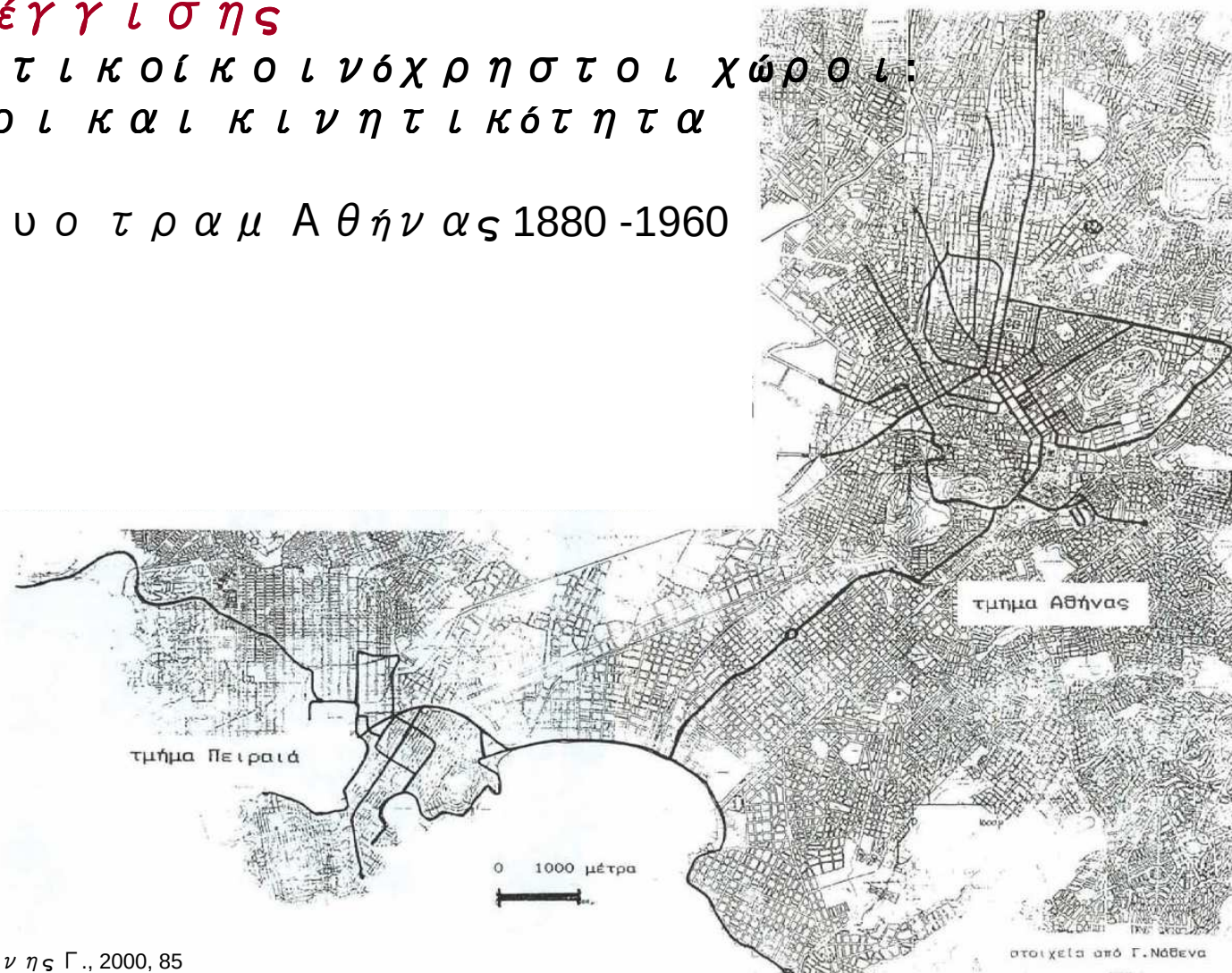
Γελοιογραφία Andy Singer. Πηγή: <https://www.citi.io/2015/05/09>

2. Αστικές αναπλάσεις. Μια αλλαγή

προσέγγισης

2.1. Αστικοί κοινόχρηστοι χώροι:
Δρόμοι και κινητικότητα

- Δίκτυο τραμ Αθήνας 1880-1960

2. Αστικές αναπλάσεις. Μια αλλαγή

προσέγγισης

2.1. Αστικοί κοινόχρηστοι χώροι: Δρόμοι και κινητικότητα

- Τραμ Αθήνας (1882-1960)
- Τραμ Θεσσαλονίκης (1893-1957)

1950. Τραμ Αθήνας. Πηγή:
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Athens,_Greece1950%27s.jpg

Τραμ Θεσσαλονίκης. Πηγή:
<https://thessmemory.wordpress.com>

2. Αστικές αναπλάσεις. Μια αλλαγή προσέγγισης

2.1. Αστικοί κοινόχρηστοι χώροι:

Ποδηλατόδρομος στα Τρίκαλα. Πηγή:
<http://www.flynews.gr>

2017. Δίκτυο Μέσων Σταθερής τροχιάς Αθήνας.
Πηγή: stasy.gr

2. Αστικές αναπλάσεις. Μια αλλαγή

προσέγγισης

2.2. Αστικοί κοινοχρηστοί χώροι:

Δρόμοι/πλατείες

Πεζοδρόμηση στο κέντρο του Delft

Ιστορικό κέντρο Ντέλφτ 2005. Πηγή: <https://www.wikimedia.org>

2. Αστικές αναπλάσεις. Μια αλλαγή

προσέγγισης

2.2. Αστικοί κοινοχρηστοί χώροι: Δρόμοι/πλατείες

- Πεξοδρόμηση του κέντρου του Delft, Ολλανδία

Delft. Πηγή: <https://www.holland.com>

Delft. Πηγή: <https://www.travelblock.org>

2. Αστικές αναπλάσεις. Μια αλλαγή

προσέγγισης

2.2. Αστικοί κοινόχρηστοι χώροι: Δρόμοι/πλατείες

- Πεξοδρόμηση του κέντρου του Delft,

Κεντρική πλατεία Ντέλφτ 1970.

Κεντρική πλατεία Ντέλφτ 2012. Πηγή:
<https://www.colourbox.com/image/the-central-square-in-delft-netherlands-image-8929090>

2. Αστικές αναπλάσεις. Μια αλλαγή

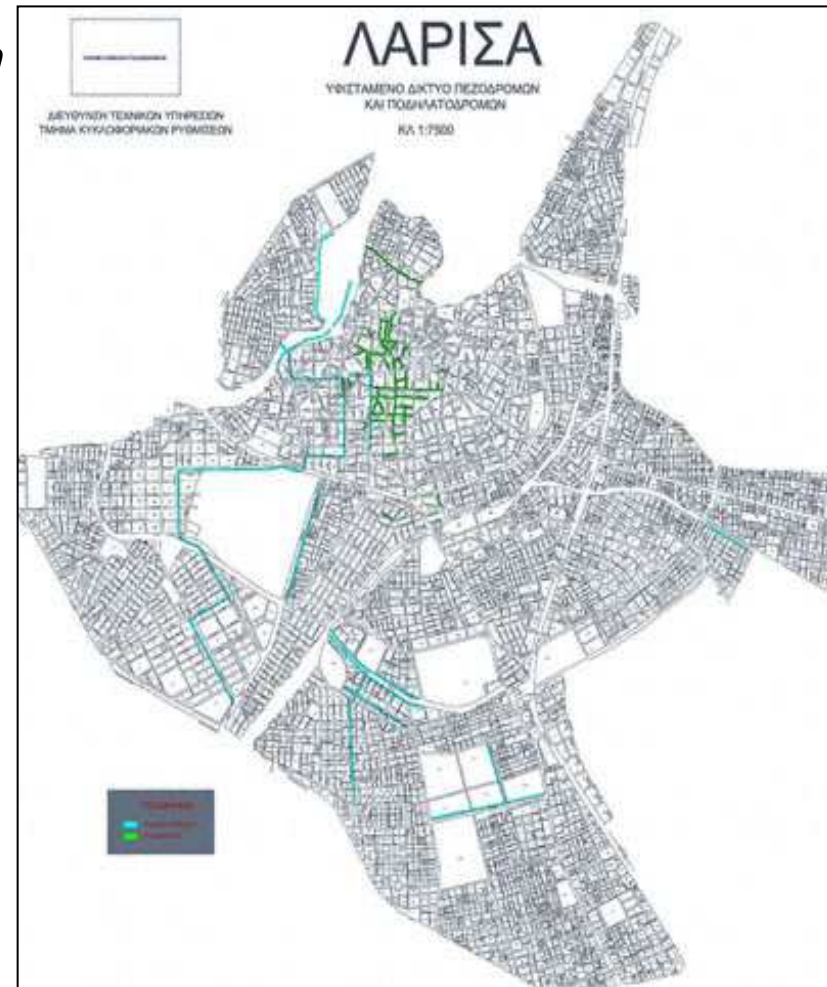
προσέγγισης

2.2. Αστικοί κοινόχρηστοι Δρόμοι / πλατείες

- Δίκτυο πεζοδρόμων

2015. Πηγή: <https://iallimatia.wordpress.com/2014/07/08/01-2/>

Πηγή: Δήμος Λαρισαίων, 2008

2. Αστικές αναπλάσεις. Μια αλλαγή

προσέγγισης

2.3. Μεγάλοι φυσικοί σχηματισμοί
μέσα/γύρω από την πόλη _ Ποτάμια

- Η κάλυψη του Κηφισού (2000s)

Κηφισός στο ύψος του Μοσχάτου. Πηγή: Δραγώνας
Π., 2010, <http://www.greekarchitects.gr/gr/republic-space/>

2. Αστικές αναπλάσεις. Μια αλλαγή

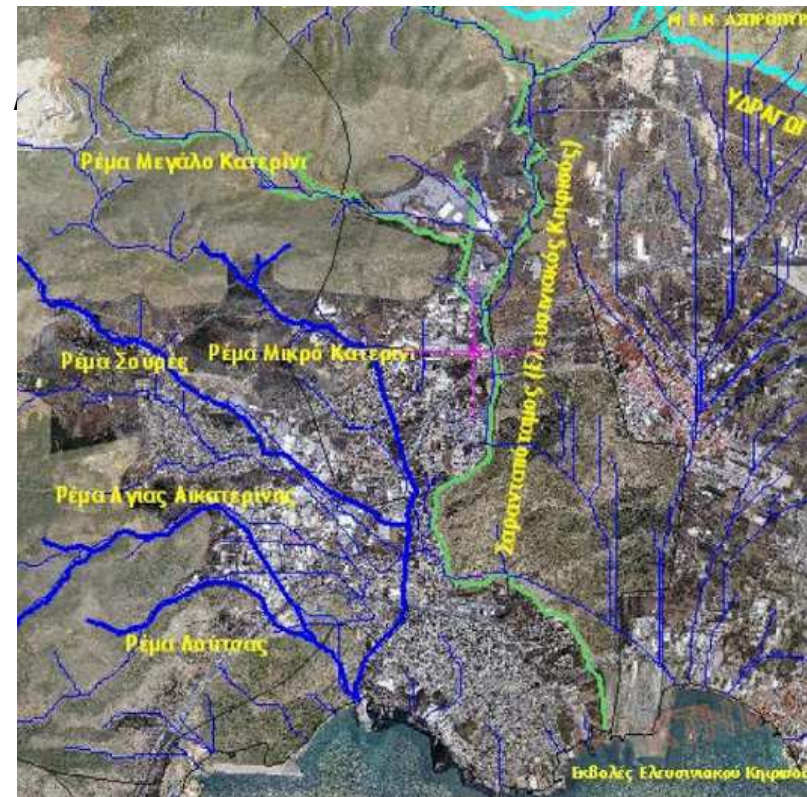
προσέγγισης

2.3. Μεγάλοι φυσικοί σχηματισμοί μέσα/γύρω από την πόλη_ Ρέματα

- Η περίπτωση της Μάνδρας

2017. Μάνδρα. Πηγή: balcaneu.com

Τα ρέματα της Μάνδρας. Πηγή:
<http://www.iefimerida.gr/news/376485/mandra-attikis-mia-poli-htismeni-pano-se-mpazomena-remata-eikones>

2. Αστικές αναπλάσεις. Μια αλλαγή

προσέγγισης

2.3. Μεγάλοι φυσικοί σχηματισμοί μέσα/γύρω από την πόλη _ Ποτάμια

- Turia, Valencia, Ισπανία

Ποταμός Τούρια πριν την εκτροπή του

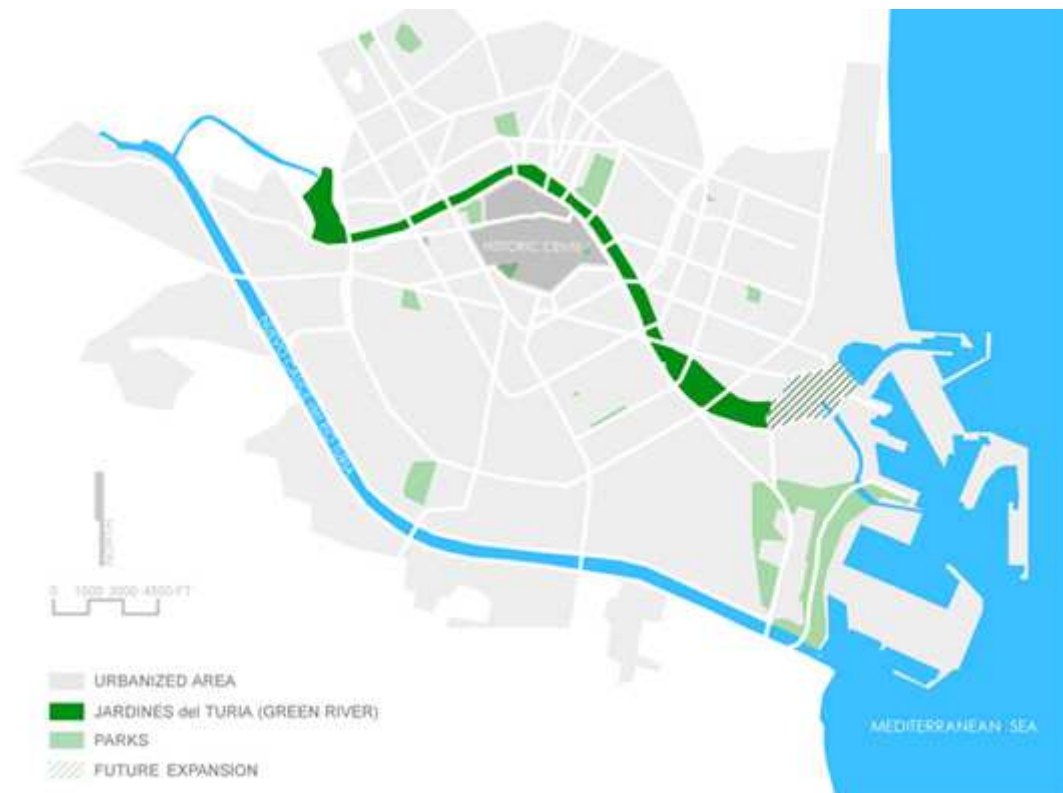
1957. Πλημύρα του ποταμού Τούρια. Πηγή:
<http://www.metropolismag.com>

2. Αστικές αναπλάσεις. Μια αλλαγή

προσέγγισης

2.3. Μεγάλοι φυσικοί σχηματισμοί μέσα/γύρω από την πόλη_ Ποτάμια

- Turia, Valencia, Ισπανία

Ποταμός Τούρια μετά την εκτροπή του. Πηγή: <http://www.metropolismag.com/cities/landscape/how-valencia-turned-crisis-river-into-park/>
<http://archcase.com/ricardobofill/portfolio/turias-garden/>

2. Αστικές αναπλάσεις. Μια αλλαγή

προσέγγισης

2.3. Μεγάλοι φυσικοί σχηματισμοί μέσα/γύρω από την πόλη_ Ποτάμια

- Turia, Valencia, Ισπανία

Jardin de Turia Πηγή: <http://www.archello.com/en/project/turias-garden>

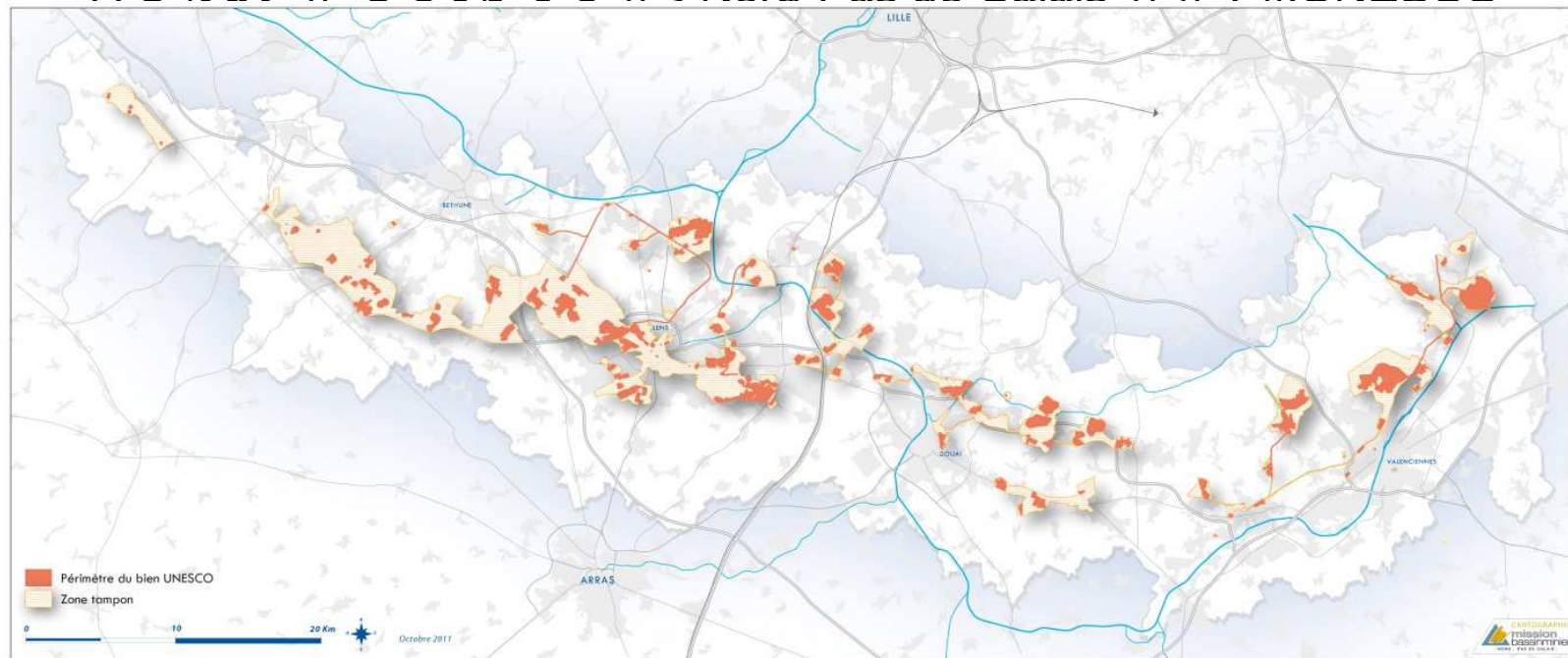
Jardin de Turia Πηγή: google maps <http://www.archello.com/en/project/turias-garden>

2. Αστικές αναπλάσεις. Μια αλλαγή προσέγγισης

2.4. Brownfields redevelopment: Αναπλάσεις σε όλες τις
κλίμακες:

Τοπίο, περιοχή, σύμπλεγμα, κτίριο, μέρος κτιρίου

- Λεκάνη εξόρυξης Nord-Pas de Calais Πηγή: UNESCO

Λεκάνη εξόρυξης άνθρακα στο Nord-Pas de Calais
Πηγή: UNESCO

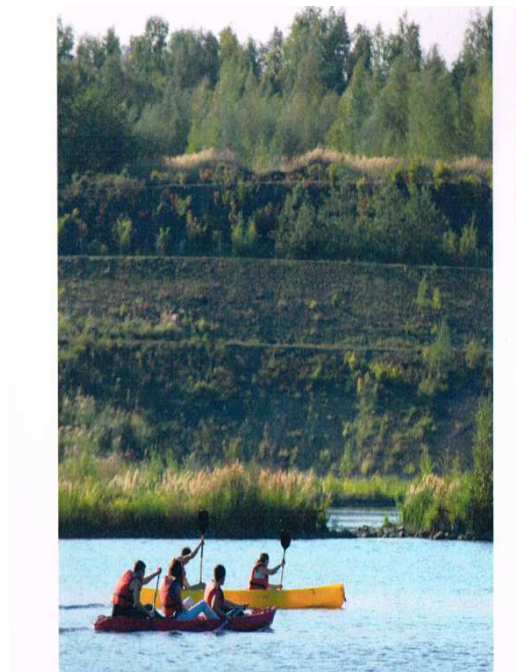
2. Αστικές αναπλάσεις. Μια αλλαγή

προσέγγισης

2.4. Brownfieds redevelopment

-Λεκάνη εξόρυξης Nord-Pas de Calais

Πηγή: UNESCO (120.000ha)

Πηγή: UNESCO

2. Αστικές αναπλάσεις. Μια αλλαγή προσέγγισης

2.4. Brownfieds redevelopment

- Αεροδρόμιο Tempelhof, Βερολίνο,
Γερμανία (1923-2008, 2010) (303ha)

Πηγή: <http://betcpop.com/2015/07/29/le-lollapalooza-atterrit-a-berlin/>

Πηγή: wikimedia.org

2. Αστικές αναπλάσεις. Μια αλλαγή

προσέγγισης

2.4. Brownfieds redevelopment

- Τεχνολογικό & Πολιτιστικό πάρκο
Λαυρίου (25ha)

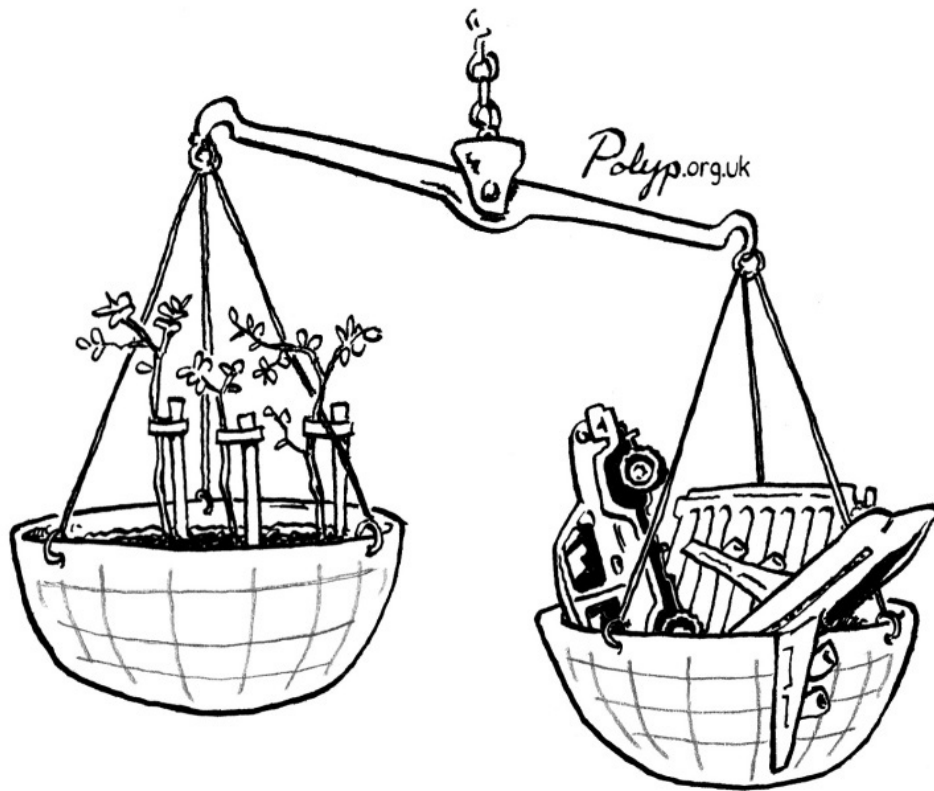

Απορόπανση εδαφών ΤΠΠΛ. Πηγή: ΕΜΠ 2006

ΤΠΠΛ. Πηγή: http://www.ltp.ntua.gr/lavrion_park/photogallery

3. Επιτεύγματα, προβλήματα & ανάγκες

3. Επιτεύγματα, προβλήματα & ανάγκες

3.1. Επιτεύγματα

- ✓ Μεταστροφή από μια αστική πολιτική/σχεδιασμό εχθρική προς το φυσικό περιβάλλον προς μια υιοθέτηση μέτρων βιώσιμη ανάπτυξης.
- ✓ Βιώσιμη κινητικότητα
- ✓ Αστικές αναπλάσεις με σεβασμό στο φυσικό περιβάλλον.
- ✓ Επανάχρηση κτιρίων/ Απορρύπανση εδαφών
- ✓ Βιοκλιματική αρχιτεκτονική

3. Επιτεύγματα, προβλήματα & ανάγκες

3.2. Επιτεύγματα:

Κοινωνική διεκδίκηση & και
έλεγχος των ελ. χώρων

Κινησεις πολιτών: Εξάρχεια

Πάρκο Ναυαρίνου, Εξάρχεια, Αθήνα 2009

3. Επιτεύγματα, προβλήματα & ανάγκες

3.2. Επιτεύγματα:

Κοινωνική διεκδίκηση & και
έλεγχος των ελ. χώρων

Κινησεις πολιτών: Ακτή Ελληνικού

Ακτή Ελληνικού, Αθήνα 2007

3. Επιτεύγματα, προβλήματα & ανάγκες

3.3. Προβλήματα

➤ Έλλειψη στρατηγικού σχεδιασμού & εφαρμογής του.

3. Επιτεύγματα, προβλήματα & ανάγκες

3.3. Προβλήματα

Πιέσεις προς τους δημόσιους
ελεύθερους χώρους

- Ιδιωτικοποίηση - οικοδόμηση
- Περικοπές χρηματοδότησης
- Απουσία φροντίδας
- Εμπορευματοποίηση
- Αποκλεισμός ομάδων

3. Επιτεύγματα, προβλήματα & ανάγκες

3.3. Προβλήματα

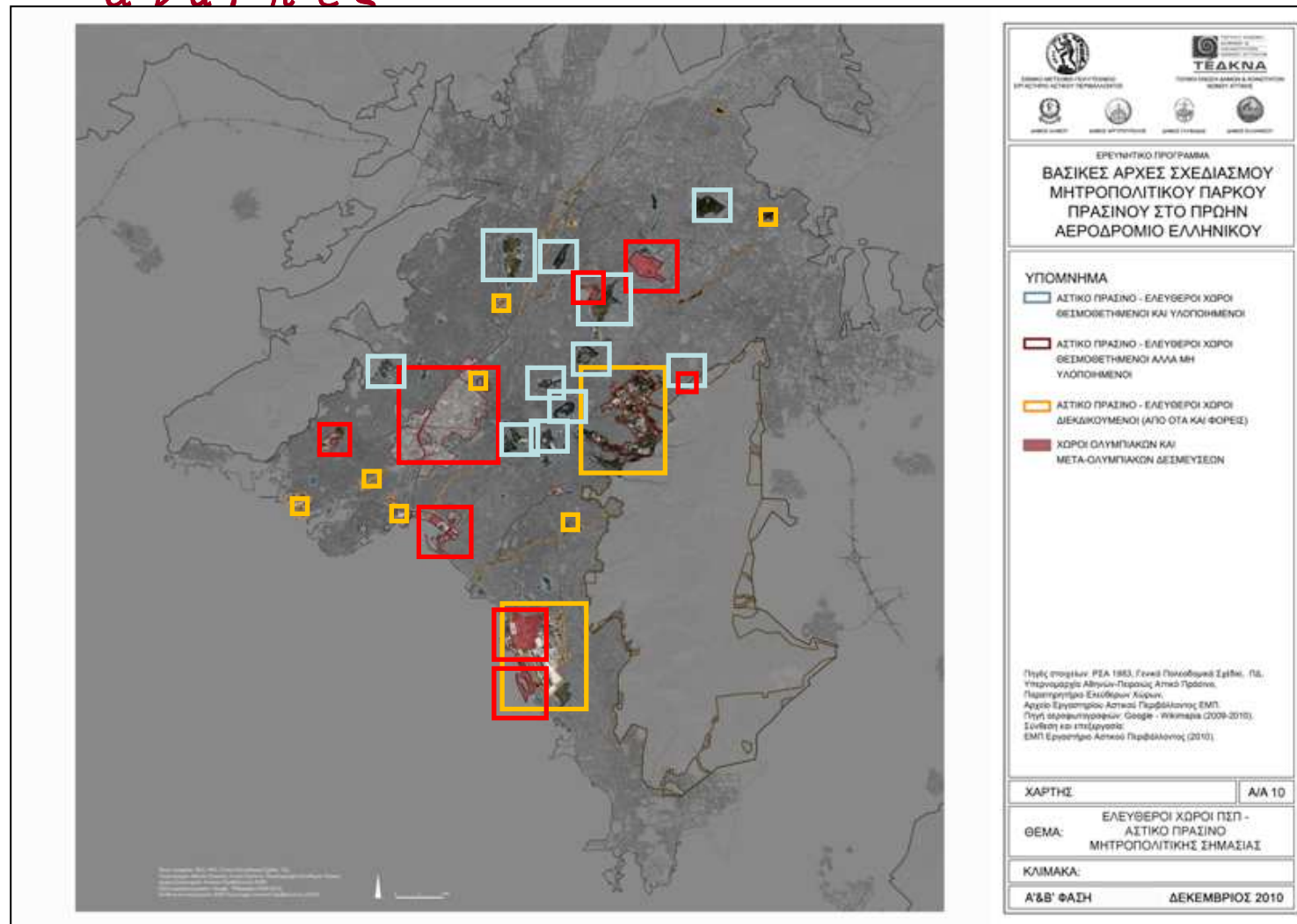
➤ Έλλειψη πρασίνου

Αναλογία χώρων πρασίνου ανά κάτοικο	
Πόλη	m ² /κατ.
Αθήνα	2,55
Θεσσαλονίκη	2,73
Παρίσι	8,54
Λονδίνο	9,00
Ρώμη	9,00
Βιέννη	20,00
Βαρσοβία	18,00
Αμστερνταμ	27,00
Χάγη	27,00
Ρότερνταμ	28,00
Βόννη	35,00
Βερολίνο	13,00

Πηγή: ΥΠΕΧΩΔΕ 1994

3. Επιτεύγματα, προβλήματα & ανάγκες

Λεκανοπέδιο.
 Αστικό
 πράσινο
 μητροπολιτικής
 σημασίας
 ΕΜΠ, 2010

3. Επιτεύγματα, προβλήματα & ανάγκες

3.4. Ανάγκες

➤ Στρατηγικός σχεδιασμός και εφαρμογή μέτρων βιώσιμης ανάπτυξης στις Ελληνικές πόλεις

- Επέκταση υπαρχόντων δικτύων ΜΜΜ & ενθάρρυνση βιώσιμης κινητικότητας
- Ενίσχυση του πρασίνου, δέσμευση των διαθέσιμων ελεύθερων χώρων
- Εφαρμογή νόμων για αυθαίρετη δόμηση σε πράσινους και ελεύθερους χώρους

Πράσινο

Νίκος Μπελαβίλας, Φερνάνκη Βαταβάλη,
Πράσινο και ελεύθεροι χώροι στην
πόλη. WWF Ελλάς, Αθήνα 2009,
http://www.wwf.gr/images/pdfs/Odigos_AstikoPrasino.pdf

Μητροπολιτικό Πάρκο «Γουδί-Ιλισσός»,
Εργαστήριο Αστικού Περιβάλλοντος
ΕΜΠ, 1998, www.arch.ntua.gr/envlab

«Κατάληψη δημόσιων χώρων από χρήσεις
αναψυχής στον Πειραιά», Τελική Έκθεση,
Εργαστήριο Αστικού Περιβάλλοντος
ΕΜΠ, 2009, www.arch.ntua.gr/envlab

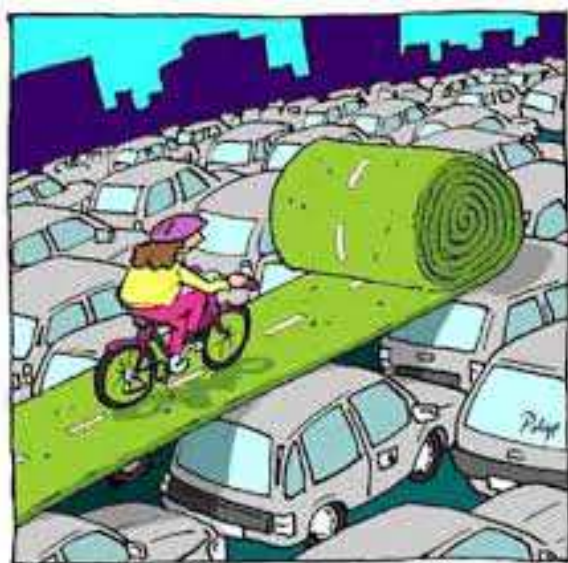
Ελεύθεροι και πράσινοι χώροι στον
Πειραιά, Εργαστήριο Αστικού
Περιβάλλοντος ΕΜΠ, 2011, www.arch.ntua.gr/envlab

Βασικές αρχές σχεδιασμού
μητροπολιτικού πάρκου πρασίνου στο
πρώην αεροδρόμιο Ελληνικού,
Εργαστήριο Αστικού Περιβάλλοντος
ΕΜΠ, 2010, www.arch.ntua.gr/envlab

Πολιτικές Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης
στην Μητροπολιτική Αθήνα, ΕΜΠ, 2014,
www.arch.ntua.gr/envlab

Πάρκο Περιβαλλοντικής
Ευαισθητοποίησης «Αντώνης Τρίτσης»
<http://www.parkotritsi.gr>

Peter Reed, Groundswell-Constructing the Contemporary Landscape,
The Museum of Modern Art, New York 2005

Ευχαριστίες

Ευχαριστώ θερμά τον Αναπλ. Καθηγητή
ΕΜΠ Νικόλαο Μπελαβίλα για την
επιστημονική συνεισφορά του στην
παρουσίαση αυτή και το ΚΠΕ Λαυρίου
για την πρόσκληση.